

AFDEELING BUITENLANDSCHE ZAKEN.

**Verslag der zittingen van : 26 November 1917; 10 December 1917;
11 Februari 1918; 11 Maart 1918; 8 Juli 1918.**

De Raad van Vlaanderen was verdeeld in negen groote afdeelingen, die met de studie van bijzondere kwesties waren gelast. De voornaamste afdeeling is deze der Buitenlandsche Zaken.

Men vindt in het verslag dezer zittingen verschillende nuttige aanduidingen aangaande de politiek der activisten. Sommige ervan hebben wij hier opgenomen.

Onnoodig te herhalen dat wij deze stukken ongewijzigd aan de openbare meening onderwerpen. Sommige teksten, voortkomend uit het Archief van den Raad, krioelen van onjuiste uitdrukkingen en zelfs van spelfouten. Wij hebben dit alles onveranderd gelaten en alleen hier en daar een zeffoutje verbeterd. Op deze kleine uitzondering na verschijnt elke tekst in zijn oorspronkelijken vorm. De verslagen der zittingen van de Commissie van Buitenlandsche Zaken zijn trouwens aan het einde van dit boek in handschrift overgedrukt (Zie fac-similes).

Afdeeling : Buitenlandsche zaken.

(Verslagboek.)

Vergadering van 26 November 1917.

Te 6 u. wordt de zitting geopend.

Aanwezig de HH. TACK, VERHEES, LAMBRICHTS, BRYE, VON ZIEGESAR.

Geen van beide jongst aangestelde Secretarissen is aanwezig. M. BRYE verzoekt M. VON ZIEGESAR weer, als voorheen, toen hij, op algemeen verzoek, den heer EGGEN toestemde te vervangen, nu weer te willen het schrijversambt waarnemen. M. VON ZIEGESAR verklaart zich niet meer zoo bereidwillig geneigd om weer in den nood bij te springen, nadat men in de jongste vergadering, zonder meer, twee nieuwe Secretarissen heeft aangesteld, zonder hem daarbij maar te kennen. Hij wenschte liever te bedanken. De vergadering geeft het onkenschende dezer behandeling toe en dringt aan, waarop dan H. VON ZIEGESAR inwilligt en aanteekeningen voor het verslag houden zal.

De VOORZITTER verklaart dat, voortaan, elke week zal vergaderd worden van 6 u. stipt tot 8 u.

M. VERHEES doet verslag over zijn ontmoeting met Staatssecretaris VON KUHLMANN; er komt met VON HERTLING, geen wijziging in Duitschlands politiek jegens België.

M. TACK stelt als programma van werkzaamheden voor : het bespreken van de in den loop der week voorgevallen gebeurtenissen.

M. LAMBRICHTS. — Dit is niet goed te doen.

Vergaderingen
wekelijks.

Onderhoud met
von Kuhlmann

Rooster van
werkzaamheden

M. VERHEES. — Toch wel over onze politiek. Volgens deze kunnen wij onmogelijk deel uitmaken van Duitschland, maar wel een deel van den Zollverein, wij moeten onderzoeken hoe het ging met Hamburg toen de vrijhaven zich er bij aansloot.

Dan komt de zaak der ijzerwegen.

Er is een voorstel om alle spoorwegen tot Staatsspoorwegen te maken, die van Walloniënland bijzonder met de Nord-Belge en de Nord-Est om die aan den Franschen Staats invloed te onttrekken. Dus twee Besturen : **Vlaamsch** en **Waalsch**. Dit komt overeen met de Pruisische Eisenbahn Saarbrücken en Hessen, dus hier ook twee directies, maar die bijzonder verdragen zouden kunnen aangaan met de Pruisisch-Hessische Eisenbahn; van groot belang voor ons wegens regeling van een pachtrecht voor Zeebrugge, mogelijk mits eene overeenkomst tusschen Nederland en België omtrent het Maastrichtsche gebied. Voor elk zulker punten behoort een bundel samengesteld : b. v. betreffend den overgang over de Maas, een groote vaart, de etappenlinie, bezetting van Zeebrugge, technische krachten zullen op te zoeken zijn.

M. LAMBRICHTS stelt voor 't werk te verdeelen om eene basis te verkrijgen.

M. BRYS wenscht het wezenlijke door M. VERHEES uit diens ontwikkelde gedachten te zien neerschrijven en het te laten in telegrafischen stijl aanduiden.

Verder het bespreken van het HOE en WANNEER onze Politieke Zelfstandigheid te bereiken is.

M. VERHEES geeft M. BRYS toe, dat we stellig zullen moeten eigen Consuls vorderen.

M. LAMBRICHTS heeft den indruk dat Wallonië bij ons blijft.

M. TACK bevestigt dit : volgens hem ook zal België hersteld maar in twee Staten verdeeld worden.

M. VERHEES. — Ja, tegenover de Entente zal het heeten : België hersteld, maar feitelijk zal het gescheiden zijn.

M. BRYS. — Wel verstaan geen herstel van het oude België, wij behoeven volledige, politieke zelfstandigheid.

M. VAN ZIEGESAR. — België zal dus wel behouden blijven.

M. BRYS. — 't Is jammer.

M. VON ZIEGESAR zou om verschillende redenen : het wegvallen van het odium, dat op België rust, dan steunend op ons verleden en de politieke mogelijkheden in de toekomst : den naam Zuid-Nederland voorstellen.

M. VERHEES vindt dit niet ongeschikt.

De meening der vergadering is dat het Koningshuis moest wegblijven, maar dan hoefde dit vastgelegd te worden, door het uitlokken van een verklaring.

M. VERHEES. — Zoo het weigert, wat wel zou kunnen en wat niet onwenschelijk is, kan men de Groothertogin van Luxemburg kiezen.

M. VON ZIEGESAR is tegen het aanvaarden van een vrouw; zij is een nicht van Elisabeth en ook uit het huis Braganza, niet aanbevelingswaard.

M. TACK. — Dit vraagpunt is nog vervroegd, toch niet onnutig het reeds in bespreking genomen te hebben.

M. LAMBRICHTS vraagt of **men er vast op staat verkiezingen uit te schrijven voor Februari.**

Antwoord : Ja. Verder welk karakter men voor den nieuwen Raad bestemt, een soort Parlement. De Duitschers zijn het daarover eens.

Wie duidt aan, wie Candidaat zal zijn : onze kieswet ?

M. TACK. — Kiezer is al wie activist is en op de kiezerslijsten gebracht is, 21 jaar oud en aanvaard werd door de Commissie van toezicht; **verkiesbaar** : alle activisten 25 jaar oud. **Is dit niet te jong** ? Wellicht. De activistische vergaderingen kunnen het peterschap overnemen, meer niet.

M. LAMBRICHTS. — Dus geen willekeur, dit mag niet meer, de groepen stellen dus voor. **Voor hoe lang het mandaat** ? Vier jaar. Wat krijgt een vertegenwoordiger ? Liefst goed betaald in naam van het democratische. Hiervoor bestaat nog niets bepaald.

De vergadering wordt hierop gesloten te 8 uren.

De d.d. Secretaris.

De Voorzitter,
(Get.) TACK.

Vergadering van 10 December 1917.

Te 7 uren wordt de zitting geopend.

Aanwezig de HH. Prof. TACK, DE VREES, VERHEES, BRYN, VON ZIEGESAR, BORMS, VAN DEN BROECK.

De heer R. DE CLERCQ wordt verzocht de zitting bij te wonen om verslag te doen over zijne reis in Duitsland.

Reis van R. De Clercq naar Duitsland

Hij doet opmerken dat in de Gevangenenkampen het Vlaamsche leven zeer sterk is en met den dag toeneemt. Beter nog zou het er gaan zoo er soms geene wrijving tusschen de oversten der kampen bestond.

Bij de werklieden die hij bezocht was er tot nog toe minder stemming, doch te Keulen b. v. was er reeds eene begeesterde groep.

Voorts had hij in verschillende steden, o. m. te Berlijn, voordrachten gehouden om meer en meer de Duitschers voor onze plannen te winnen.

Het *Berliner Tageblatt* en andere bladen die ons meestal vijandig zijn, brachten uiterst gunstige verslagen. Langs alle zijden vroeg men hem terug te komen.

Vele andere Vlamingen werden ook verwacht.

Graaf HARRACH ging daarmede akkoord.

DE CLERCQ's indruk was dat het noodig is de Duitschers in te lichten, vooral te Berlijn, waar men tot nog toe minder gunstig voor ons gezind is.

Dit punt zal bij de Politische Abteilung en bij de Zivilverwaltung ter sprake gebracht worden.

Ook naar Oostenrijk dienen onze afgevaardigden te gaan.

Rede van Graaf HERTLING.

Politieke toestand

Voorzitter TACK doet opmerken dat deze bij zijn eischen van « Sicherungen » blijft.

H. BRYN stelt daartegenover de rede van Czernin die verwijst naar de woorden van VON KUHLMANN en waarin gezegd werd dat Duitschland de zaak van Elzas-Lotharingen als eenige hindernis voor het sluiten van de vrede beschouwt.

Het blijkt dat de Kanselier sprekende met Prof. BEYERLE, bij dezes laatste reis nogmaals bevestigd heeft dat hij ons niet verlaten zal.

Voorzitter TACK deelt mede dat hij op de zitting der P. A. waar hij gevraagd had over de noodzakelijkheid met de vorderingen van de verbondene legers, onze politieke plannen sneller tot uitwerking te laten komen. Waarop geantwoord werd dat deze toestand aan Duitschland meer tijd vergunnen zou om de herinrichting te bewerken.

Het blijkt ons noodig dat Duitschland hier tamelijk lang den tijd van een geslacht zelfs, de bovenhand zoude blijven houden.

Noodzakelijkheid van Duitschlands hulp na het sluiten van den vrede

De Bieravond van 7 December heeft ook aanleiding tot verklaringen gegeven.

De H. BRYs had met Z. E. den Gouverneur-Generaal gesproken. Deze had als gansch natuurlijk bestempeld : de scheiding van Secretariaat en Bestuur van den Raad in den zin dat den Raad tot Parlement verheven worden zou.

Hij heette ook de Politieke Scheiding natuurlijk. Een van het Westerfront teruggekeerd Brigadecommandeur berichtte dat de Flamenpolitik aan het front veel belangstelling verwekt.

Aanwezig op dien bieravond was Prof. SCHMIDT uit Leipzig, die hierheen ontboden is om het ontwerp eener grondwet te bereiden.

Prof. HIPPEL werkt hieraan ook mede.

Dr H. BRYs had denzelfden dag, waarop bovenbedoelde bijeenkomst bij den Heer SCHAIBLE plaatsgreep een onderhoud met Graaf HARRACH gehad, waarin deze kloeg over den al te tragen gang der inrichting onzerzijds, n. m. van de Gouwraden.

Een antwoord zal naar het *Vlaamsche Nieuws* gestuurd worden naar aanleiding van het artikel van Muyltermans, waarin gezegd werd dat er minder op deze dan op gene partij gewerkt werd (opstel over Zelfstandigheid).

Mededeeling wordt gedaan van een brief van het Bestuur waardoor eene reeks punten ter bespreking worden voorgesteld.

- 1° Politieke Scheiding;
- 2° De schulden van Le Havre;
- 3° De gebeurlijke verpanding onzer Spoorwegen;
- 4° De gebeurlijke verpanding van Congo;
- 5° De buitenlandsche betrekkingen.

Over Politieke Scheiding zal door verschillende leden gehandeld worden volgens later aan te duiden plan.

De heer VERHEES zal de bespreking leiden. Ook de andere punten zullen ter inleiding over verschillende leden verdeeld worden.

Een brief van het Bestuur (N^r 1611) over zitpenningen en verslagen wordt ter kennismeming medegedeeld.

Mededeeling van een brief van Prof. DE DECKER.

Prof. DE DECKER verzoekt de zittingen niet Zaterdag te beleggen.

Voorloopig kan op deze vraag niet ingegaan worden.

Hij vraagt waarom er twee voorzitters zijn.

Ook op deze vraag kan voorals nog niet ingegaan worden.

Prof. DE DECKER vraagt ook op de dagorde van a. s. zitting te stellen een brief van den heer ROSSEUW over kerkelijke politiek.

Te 8 uur wordt de zitting geheven.

De Secretaris.

De Voorzitter,
(Get.) TACK.

Vergadering van 11 Februari 1918.

Te 7 uur wordt de zitting geopend.

Aanwezig de HH. TACK, VERHEES, VON ZIEGÉSAR, BORMS, BRYs STOCKE en VAN DEN BROECK.

Verslag over vorige vergadering wordt voorgelezen en goedgekeurd.

Voorzitter TACK. — De uitslagen der Vredesonderhandelingen tusschen Duitschland en Rusland verleggen het zwaarte punt der Duitsche politiek van het Oosten, naar het Westen.

Vlaanderen is de spil van de Duitsche politiek op dit oogenblik. Duitschland staat voor de beslissing of het eene reusachtige offensieve op het Westerfront aangaan of met de Entente onderhandelen zal.

Engeland zou weleens in eene overeenkomst kunnen toestemmen, doch dan zouden de aanspraken van Duitschland nopens België voor Engeland aanneembaar zijn.

Zulks zou kunnen geschieden mits zekere formule te vinden die het uiterlijke bestaan van België vrijwaart.

De naam België zou wegvallen. Er zou echter wel gezegd worden « dat de souvereiniteit en de integriteit » van het vroeger bestaande België zouden behouden blijven.

« Souvereiniteit » zou verstaan worden in dien zin dat het volk soeverein blijven zou en « integriteit » in den zin dat Vlaanderen en Wallonië te samen dezelfde grenzen als het vroeger bestaande België hebben zouden. Deze regeling had de heer SCHAIBLE als mogelijk voorgesteld.

Binnen een geographisch ongeschonden België zouden er twee koninkrijken met een zelfden Koning, persoonlijke Unie, bestaan met een tolverbond.

Onderling zouden beide Staten gemeenschappelijke zaken hebben, tegenover de andere Staten niet; zij zouden, elk voor zich, gezanten en consuls hebben. De onderlinge betrekkingen voor Financiën en Staathuishoudkundige belangen (likwidatie) zouden door verdragen, door delegaties of door een gemengd College waargenomen worden. De delegaties zouden nota's uitwisselen om tot hare besluiten te komen.

De heer VERHEES licht de samenstelling en de werking der delegaties toe zooals zij in Oostenrijk-Hongarije in zwang zijn. Deze vergaderen beurtelings te Wien en te Budapesth. Een deel van de delegaties vergadert in dezelfde stad voor de « Ausgleichen » en wisselt daarover nota's uit waarover dan gestemd wordt.

Wat de bevoegdheid der Beiersche diplomatie betreft deze is slechts zelfstandig voor bijzondere Beiersche belangen doch niet voor algemeene politiek.

Daarbij komt dat de Beiersche Minister van Buitenlandsche Zaken den rang van Voorzitter in den « Bundesrat » inneemt.

De heer VERHEES drukt erop dat in elk geval beide Staten eigen consuls hebben zouden.

Voorzitter TACK zet de meening uiteen dat de Buitenlandsche vertegenwoordigers van beide Staten dezelfde houding zouden aannemen.

M. VAN DEN BROECK meent dat dit stelsel onhoudbaar is : ofwel is eene dubbele vertegenwoordiging overbodig, ofwel moet zij onderscheiden meeningen voorstaan kunnen. In dit geval is de samenwerking principieel van den aanvang af denkbeeldig onmogelijk.

De heer VERHEES drukt dezelfde meening uit.

De heer TACK geeft toe dat de uiteenzetting van M. VAN DEN BROECK gegrond is. Hij zegt dat, met het door hem uiteengezette stelsel, de Jong-Vlamingen iets toegeven maar dat de verwezenlijking van hun programma in de toekomst niet uitgesloten is. Zij zouden moeten prijsgeven : dat de Staat Vlaanderen buiten eenig verbond met Wallonië staan zou.

De heer VAN DEN BROECK zegt dat men in geen geval de deur sluiten mag voor toekomstige radicale volledige scheiding op elk gebied en wijst op het voorbeeld van Zweden en Noorwegen.

De bijdrage van de *Rheinisch-Westfälische Zeitung*, 10 Februari, over de uitlatingen der *Tagliche Rundschau* betreffende Vlaanderens aanspraken wordt besproken evenals de verklaring van Afgevaardigde Haase.

In de onderhandelingen zal daarmede rekenschap gehouden worden. Meer en meer blijkt het noodzakelijk dat geschikte leden van den Raad naar Duitschland gestuurd worden om de leidende persoonlijkheden aldaar voor ons te winnen.

Er wordt kennis genomen van een telegram der « Deutsch-Flämische Gesellschaft, Orts-Gruppe Berlin », waardoor instemming met het streven van den Raad van Vlaanderen betuigd wordt. Het telegram wordt ter behandeling aan het Bureel overgemaakt.

De heer BRYS deelt mede dat hij even voor de zitting bij den Verwaltungschef ontboden was geworden. De Heer Verwaltungschef had den heer BRYS ondervraagd over den vorm van den Zelfstandigen Staat Vlaanderen.

Er diende volgens hem een tekst gezocht die volledige voldoening aan de Vlamingen schenken zou en het tevens Duitschland mogelijk maken zou zijne taak te verlichten.

De heer BRYS had gezegd dat de meeste activistische groepen het erover eens waren dat de naam België verdwijnen moest, dat, zoo het noodig bleek over een geografische België te spreken er niet van integriteit maar van grens zou dienen gesproken te worden.

De heer BRYS had er ook op aangedrongen dat er twee hofsteden zijn zouden in geval van persoonlijke Unie, daargelaten dat het wenschelijk zou zijn dat Koning Albrecht niet terugkeerde.

De kwestie of het Walenland Kroonland zou kunnen worden werd aangeraakt.

De VERWALTUNGSCHEF deelt ook mede dat Prof. SCHMIDT de grondslagen voor eene regeling van den Status van Vlaanderen voorbereide.

De heer VERHEES zegt dat hij aanvankelijk de redevoering van den heer LAMBRICHTS in den Alhambra betreurd had, doch dat hij thans na overweging, en na den indruk er van te hebben nagegaan, erover verheugd was dat zij uitgesproken werd.

Naar aanleiding daarvan zal aan het Propagandakomitee geschreven worden om de propagandisten onderrichtingen te geven opdat zij zich zouden onthouden van uitlatingen over deze stof.

Te 8 ure wordt de zitting gesloten.

De Secretaris,

De Voorzitter,
(Get.) TACK.

Vergadering van 11 Maart 1918.

Te 6 1/2 u. wordt de zitting geopend.

Aanwezig : De HH. TACK, VERHEES, BRYS, VON ZIEGESAR, BORMS en VAN DEN BROECK.

De aandacht der leden wordt door Dr VERHEES gevestigd op eene voordracht die de H. VON SCHULTZE GOVERNITZ den volgenden Vrijdag in de zaal van den Senaat alhier houden zal en die denkelijk van politiek belang zijn zal.

« Eine mahnung des Generaal Gouverneurs ».

Prof. TACK leidt de bespreking in.

Toen er minder gunstig schijnende woorden door politieken mannen in Duitschland werden uitgesproken, jubelde de *Frankfurter Zeitung* dat er eindelijk eens een klaar woord was gesproken geworden.

Nu zij op meer duidelijkheid aandringt mogen wij ons daarover verheugen, daar zulks beduidt dat de verklaring van den Gouverneur-Generaal in voor ons gunstigen zin uit te leggen is.

I.

Wij zouden tot de Rijksregeering in dezen zin moeten schrijven : Volgens onze opvatting is onze daad de bekrachtiging onzer zelfstandigheid, geene programma-tische, doch wel eene Staatrechtelijke daad.

II.

Vorgeven, zooals sommige Duitschers doen, dat men thans niet verder op den weg der erkenning onzer zelfstandigheid gaan wil omdat men ons te zwak acht, omdat wij het volk nog niet genoeg met ons mede hebben, houdt geen steek. Immers toen wij door onze propaganda het volk nog lang zoo diep niet hadden bewerkt, toen het zich lang zoo duidelijk nog niet had uitgesproken, moedigden de Duitschers ons aan om den weg op te gaan dien wij thans behandelen, zij steunden ons. Zij maakten onze beweging mogelijk.

III.

De houding van Duitschland is tegenstrijdig met de grondbeginselen die het te Litauisch-Brest gehuldigd heeft. De heer VON KUHLMANN sprak daarover klaar de meening der Rijksregeering uit, toen hij zegde dat het «Selbstbestimmungsrecht» der volkeren als geldig uitgesproken zou worden beschouwd, wanneer de in zwang zijnde volksvertegenwoordiging, diegene die eigenmachtig, tijdens den oorlog, namens het volk opstreedt, beslist hebben zou.

IV.

De volksraadpleging alhier werd gewenscht door de Duitschers, met den grootsten spoed zou ze volgens hen moeten plaats grijpen hebben. Vóór Kerstmis reeds ware ze voltrokken moeten zijn. In elk geval is zij in overijling moeten doorgaan.

Onze propagandisten de inrichters der volksraadpleging, hebben tegen onvoldoende uitslagen gewaarschuwd, namelijk op eene zitting van het Propaganda comiteit waarop Prof. LAMBRICHTS en Dr OSSWALD de vraag stelden of, indien de toetredingen een bepaalde getal niet bereikten, Duitschland de proefneming als mislukt zou beschouwen, en de zelfstandigheid van Vlaanderen prijsgeven zou.

V.

Het toen genoemde cijfer is verre overtroffen.

Rekening houdende met de moeilijke omstandigheden, moet men de volksraadpleging als schitterend gelukt beschouwen : men mag niet vergeten dat de Vl. Jongelingschap nog tegen Duitschland onder de wapens staat, dat de bezetting van het land tal hindernissen en ontbeeringen medebrengt, dat de beschikbare mannen tot gedwongen arbeid worden weggevoerd, dat deze wegvoering en deze arbeid dikwijls geschieden zijn op eene wijze die ze in de oogen van het volk hatelijk maken moeten, dat de besturen, het gerecht, de geestelijkheid, de Voedingscomiteiten, heimelijk door den Havere en door de Entente gesteund en bezoldigd, het volk terroriseeren en het beletten vrijelijk zijne meening uit te drukken.

Een ommekeer in de politieke richting die dan al of niet met de verklaring van den Gouverneur-Generaal in verband staat is, ten minste in sommige kringen namelijk in de Censuur, waar te nemen.

Alzoo wordt de pers, namelijk de *Gazet van Brussel*, bewerkt in dien zin volkomen ons programma over boord werpt. Alles zou, volgens den schrijvers harer laatste hoofdstellen kunnen geregeld worden door eene verandering van Ministerie.

Deze opstellen reeks is opgedrongen.

Hevig verzet der aktivisten daartegen vond geen weerklank. Dr René DE CLERCQ mocht, naar gezegd wordt, zijn naam zelfs niet onder den titel van het blad laten wegschrappen, toen zijne Jong-Vlaamsche vrienden hem dit bij brieven hadden verzocht.

Integendeel weigert de Censuur stukken te laten verschijnen zooals een strooibrief van het propagandakomitee « De Historische Beteekenis van de Verklaring der Zelfstandigheid van den Staat Vlaanderen ». « Een beetje geschiedenis ». Zij heet dit stuk eene politieke « Unklugheid ». Het zou om te mogen verschijnen duidelijk moeten vermelden « **dat de Staat Vlaanderen begrepen wordt binnen het Staatsverbond België** », stukken die reeds in andere bladen verschenen, mochten door drukker Sacré in zijn weekblad herdrukt worden om dezelfde reden.

Voorzitter TACK meent dat de zwenking die wij hier waarnemen, de weerstuit is aan eene zwenking te Berlijn. Denkelijk zijn er door de Rijksregering in stilte rechtstreeks of onrechtstreeks onderhandelingen met den Havere gevoerd geworden.

Denkelijk ook heeft Duitschland vooraleer de laatste groote offensieve te wagen, nog eene verzoeningspoging willen doen, om later alle verantwoordelijkheid te kunnen afwijzen.

Naarmate Duitschland zich sterker voelen zal, zal het ook minder toegeeflijk zijn. Hadde de volksraadpleging niet op tegenstand ontmoet, zoo waren de Duitschers misschien stouter geweest.

Nog verklaart de Gouverneur-Generaal dat later, wanneer het volk in breder kringen uitspraak zal gedaan hebben, de Duitschers ook beslist voor ons opkomen zullen.

M. VAN DEN BROECK zegt dat wij in geen geval een hersteld België op ons programma dulden kunnen.

Voorzitter TACK meent dat, zoo er een hersteld België er komen moet, zulks buiten ons en tegen onzen dank geschieden moet. Niets schijnt tot nog toe uitgemaakt te zijn. Het antwoord der Entente, dat van België, hetwelk zijne volksvertegenwoordigers bijeenroept, en, ten slotte, de werking van Hindenburg zullen wel eene meer bepaalde richting aan mede-en tegenstanders opleggen.

M. VAN DEN BROECK zet zijne meening over de verklaring van den Gouverneur-Generaal uiteen, zooals hij dat in de algemeene vergadering van Vrij-Vlaanderen blijkbaar was eene teleurstelling voor ons. Wij hadden verwacht dat na de uitroeping onzer zelfstandigheid, den 22 December, na de aanstelling onzer gevolmachtigden en na de volksraadpleging, de Rijksregering onze zelfstandigheidsuitroeping zou bijgetreden zijn! (Tusschen de Gevolmachtigden en de Verwaltung was het zelfs uitgemaakt dat na deze verrichtingen de Rijksregering eene afvaardiging naar Berlijn zou ontboden hebben alwaar dan onze zelfstandigheid plechtig zou erkend worden zijn).

Eene ontgoocheling was het dus.

Evenwel bevat de Verklaring niets dat de deur voor de toekomst sluit.

Van een hersteld België is daarin geene melding te vinden « so wie es vor den Kriege im die flämische Sache in België bestellt war, darf es nicht wiederum werden » die volzin zegt geenszins dat België zal blijven bestaan, en, als het blijft bestaan, wordt nog geenszins geloofend dat slechts de aardrijkskundige grens van België behouden blijven zal zooals in de onderhandelingen met den heer Verwaltungschef voorzien werd.

Eene trapsgewijze ontwikkeling van ons Staatswezen, wordt ons ondubbelzinnig toegekend. De bestuurlijke scheiding wordt letterlijk als gevolg van het verhoor bij

Kanselier VON BETHMANN-HOLLWEG en als voorbereiding tot de politieke Scheiding omschreven « mit dem klaren politischen ziele dem flämischen Volke zur selbständigkeit zu verhelfen ».

Deze zelfstandigheid bepaalt zich niet bij hetgeen reeds bereikt is, anders zou de Gouverneur-Generaal niet zoo nadrukkelijk gehandeld hebben over hetgeen wij nog te doen hebben, en over « die mittel durch de Fländern die Selbständigkeit nach Friedensschluss gerichert werden soll », « Mittel » die het voorbarig zijn zou thans reeds vast te leggen. De bestuurlijke scheiding heet « durchgeführt ». De politieke is nog in wording, de vorm ervan (die mittel) zal door Deutschland slechts na den vrede vastgelegd worden.

Meer dan een factor werkt tot het opbouwen van eenen Staat mede. Zijn ontstaan hangt alleen van den wil van het volk zelf af, tegen zijnen wil en dank wordt geen volk tot zelfstandigen Staat verheven. Het bestaan van dien Staat dient echter door andere Staten vrijwillig of gedwongen erkend te worden, wil het volk dat zich zelfstandig verklaarde niet opnieuw onderjukt worden.

Wij hadden verwacht dat Deutschland zonder wiens hulp of gedoogen wij ons werk niet hadden kunnen tot stand brengen, onze onderneming rijp zou geacht hebben om erkend te worden.

Wij betreuren dat zulks thans niet reeds geschiedde, want de volksraadpleging onder omstandigheden als die waarin wij ze aangingen zou in elk ander land mislukt zijn. Hier is ze boven alle verwachting geslaagd. De Raad van Vlaanderen mag spreken uit den naam van de Vlaamsche Beweging van voor den oorlog : heel haar programma neemt hij over.

En thans treden diegenen die Vlaamsch gebleven zijn die er eene eigen meening op na houden en die door de vervolging niet tot zwijgen gedwongen zijn in overgrootte meerderheid zijn programma bij.

Zou Deutschland om vrede te sluiten onze zelfstandigheid prijs geven en het oude België willen herstellen, zoo zouden wij op onze beurt vrijelijk de vraag onderzoeken wat wij voor het algemeen welzijn op het vredesaltaar zouden willen ten offer brengen.

Daarvan afgezien, hebben wij geene oorzaak hoegenaamd om aan ons programma noch aan onze houding iets te wijzigen.

Wij gevoelen ons immers machtiger dan ooit : de passieven hebben ons geene gedragslijn voor te schrijven zij volgen ons, wij hoeven, om met hen gelijk te staan niet achteruit te gaan, de uiterste toegevingen die Deutschland, ons tot schade, voorstelt te doen, wijst de Belgische Regeering hooghartig van de hand.

Dwaas ware het dan onzerzijds de voorhand te nemen en van de verwezenlijking van ons recht afstand te doen.

Verwerpelijk vooral is het ons te doen zeggen wat wij niet meenen, de bladen die vroeger onze meening weergaven te dwingen uit onzen naam te verklaren dat wij een hersteld België betrachten of daarmede vrede nemen.

Verzet daartegen dient krachtdadig bij de Bezetting aangeteekend.

Dr VERHEES bevestigt dat deze zienswijze door Vrij-Vlaanderen gedeeld wordt.

Hij wijst erop dat het zwaartepunt van de politiek weleens zou kunnen verlegd zijn. Hij had in diezelfde zitting van Vrij-Vlaanderen erop gewezen hoe de gebeurtenissen in het Oosten de toekomstige verovering van Siberië door Deutschland beduiden en thans vernemen wij dat Lord ROBERT CECIL diezelfde gedachten uitspreekt.

Dat zou Deutschland wel minder belang dan vroeger aan zijn Westelijk buurland kunnen doen hechten.

Er zal door onze afgevaardigden ter bevoegde plaats tegen de huidige richting en handelwijze der Censuur verzet aangetekend worden.

De heer VON ZIEGESAR deelt mede dat er grondige verandering in de Censuur te verwachten is. Dr SIMON is vertrokken. (Hij was de man der *Frankfurter Zeitung*.) Hauptmann Kämpf werd door eene Perscommissie vervangen.

Verbetering is ook te verwachten van de krijgsverrichtingen. HINDENBURG had met Graaf HERTLING eene samenspraak gehad dewelke het beste verhoppen laat.

Geen offensief kan den Ubootkrieg hinderen.

HINDENBURG is zeker van zijn stuk. Van een aftreden van den Gouverneur Generaal is er thans geen spraak, alhoewel veertien dagen geleden sommige Duitschers zich reeds over dit aftreden verheugden. Dat wij politiek erkend worden blijkt daaruit dat wij reeds deel nemen aan den wetgevenden arbeid.

De beraadslagingen van wetgevers en ministers in den Haver kunnen een gevaar zijn doch mogen onze werking met stremmen.

Het manifest van Intellectueelen, hoogleeraren uit Nederland, uit onzen naam verzonden, evenzeer als het vertoog van Juni 1915 tot de Neutralen verloochenen wij.

Te 8 uur wordt de zitting geheven.

De Secretaris.

De Voorzitter,
(Get.) TACK.

Zitting van den 8 Juli 1918.

Te 7 1/2 uur wordt de zitting geopend.

Aanwezig de heeren Prof. D TACK, Dr VERHEES, BRYE, Dr BORMS, D^r VON ZIEGESAR en VAN DEN BROECK.

Verslag over voorgaande vergadering wordt voorgelezen en goedgekeurd.

Zendingen naar de Ooststaten. — De heer VERHEES noemt het een verheugend teeken dat wij eene tenstoonstelling en denkelijk ook andere zendingen, daarna naar Duitschland en naar de Oost-staten sturen mogen en dat men ons toelaat daarvan in het openbaar te gewagen.

Verslag van den heer BRYE over zijne zending naar Holland. — De heer BRYE was met Dr CLAUS naar Holland gereisd met de opdracht aldaar kennis te nemen van de openbare meening en deze te bewerken, met het oog op den indruk die onze Oproep tot het Deutsche Volk aldaar teweegbrengen moest.

De indruk van onzen Oproep was aanvankelijk slecht. Holland is te zeer bewerkt door de Entente-propaganda en zelfs ons bevriende Vlamingen begrijpen den stap niet. Bij voorbeeld kijkt men er vreemd tegen op dat wij de uitdrukkingen « uiteindelijke zege van Duitschland » en « broedervolk » gebruikten. Prof. BODENSTEIN doorschouwde den toestand wel en Consul DEVOS nog beter. De heer SIMONS was ook ontstemd doch niet over het stuk zelf maar over den uitslag. Het uitblijven der erkenning van de Zelfstandigheid alleen hinderde hem. Zoo er eene « Verständigungsfriede » tot stand moest komen, meende hij, zou deze stap ons nutteloos compromitteren. De meening onzer vrienden is dat het uitblijven van Rijkswacht, Vlaamsche Gemeentebesturen en wat dies meer zij, kortom, het uiterlijk gezag, onze onderneming op eene mislukking deed gelijkjen.

Voorzitter TACK. — Trapsgewijs zullen wij dat bereiken.

Heer BRYE. — De Duitschers zeggen dat zij hier geene tweede proefneming als die met de Polen doen willen, waarop hij antwoorde dat wij ons niet als de Polen aanstelden.

De heer VERHEES. — Onze stelling is gansch anders dan die der Polen : Waarom Congres Polen niet bij het overige gevoegd : in Polen werkt de overlevering der aristocratie van de XVI eeuw nog immer na. Daar droomt men nog immer van een Polen « von mehr zu mehr ».

De heer BRYNS doet verder verslag over zijne reis en spreekt met veel lof over Dr BEHRENS, den gezant van den Generaal-Gouverneur in Den Haag. Deze zal naaraanleiding van onze aangelegenheden, eene reis hierheen ondernemen. In dit Gezantschap vernamen de heeren BRYNS en CLAUS dat de heer PICARD, die ongunstig over onzen oproep tot het Duitsche Volk schreef, bij dat Gezantschap in ongenade gevallen was. PICARD heeft twee heeren gediend en eene dubbel valsche rol gespeeld. Hij is thans aan het gewezen Grieksch Gezantschap van Koning Constantijn gehecht, zooals de heer REMOUCHAMPS aan het Balkangezantschap gehecht is. De heer BRYNS had een onderhoud aangevraagd met de Redactie van de *Nieuwe Rotterdamse Courant* : hij en Dr CLAUS hebben bekomen dat, om de veertien dagen, artikelen over Vlaamsche belangen van de hand van een aktivistisch briefwisselaar, die objectief schrijven zou, zouden opgenomen worden.

Politieke mannen als Kuiper, Collyn en Troesltra zijn ons gunstig, doch wegens verkiezingsbemoeiingen wenschten zij onderhandelingen uit te stellen.

Men mag verwachten dat het nieuwe Cabinet niet Entente-gezind zijn zal.

De heer MULLENDORF, de briefwisselaar van de *Kölnische Zeitung*, zegde dat de verkiezingen voor ons gunstig uitgevallen waren.

Dit is ook de meening der liberalen in Holland.

Het Memorandum van VAN CAUWELAERT, over de inmenging van Engeland, werkt goed : het internationnaliseert het vraagstuk.

De heer SIMONS zal in Zwitserland, waar hij eene rustpoos gaat nemen, en waar hij met diplomatische kringen in betrekking staat, onze zaak verdedigen.

De heer SANDERS, een invloedrijk socialist, die te Harderwijk geïnterneerd is, heeft gevraagd om met den heer BRYNS in betrekking te komen; hij verzekert dat 2,000 geïnterneerden, vooraleer er twee maanden verlopen zijn, aan onze zijde zullen staan.

De heer JORIS uit Berlijn terugkomende verzekert dat SCHEIDEMANN en EBERT niet zoozeer tegen ons gekant zijn als men meenen zou en dat de *Vorwärts*, het orgaan niet is van de parlementairen.

Te 8 1/2 uur wordt de zitting geheven.

Bewijsstukken voor de geschiedenis van den oorlog in België

Het Archief

van den

Raad van Vlaanderen

Uitgegeven door den

Nationalen Bond voor de Belgische Eenheid

BRUSSEL

Drakkerij Oud-Huis Th. DEWARICHET
16, Wilde-Woudstraat

Uitgever H. LAMERTIN
1, Coudenbergstraat

1929